

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL

IYUN/6-SON, II-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, iyun.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

METAVERS TURIZMI: VIRTUAL DUNYODAGI SAYOHATNING IQTISODIY, HUQUQIY VA IJTIMOIIY NATIJALARI	12
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Eshimova Sevinch Baxtiyor qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT VA PLATFORMA EKOTIZIMLARINING KORXONA INNOVATSIYALARIDAGI O'RNI	16
Izzatullayeva Madinabonu Yolqin qizi	
METHODOLOGY FOR ASSESSING THE ECONOMIC DAMAGE OF ECOLOGICAL HAZARDS IN URBAN AREAS: CONCEPTUAL SHORTCOMINGS OF NON-MARKET VALUATION METHODS AND THE INTEGRAL DAMAGE FUNCTION APPROACH	20
Abbos Saydullaev	
Iqboloy Choriyorova	
O'ZBEKISTONDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA RAQAMLI IQTISODIYOT IMKONIYATLARI	31
Ibragimova Rayxon Tojibayevna	
OZIQ-OVQAT SANOATIDA "ZAYLANMA IQTISODIYOT (CIRCULAR ECONOMY)" MODELINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	36
Elnoraxon Muminova Abdukurimovna	
Sarvinov Mamatojiyeva Dilshodjon qizi	
TRANSPORT KORIDORLARINI BOSHQARISHDA LOGISTIKA MENEJMENTINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	42
Umarova Dilfuza Rahmatulla qizi	
ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВ ЦИФРОВИЗАЦИИ МИСЕ-СЕКТОРА В УЗБЕКИСТАНЕ	47
Harzulloeva Fariza Akmalевна	
ECONOMETRIC MODELING OF THE DYNAMICS OF RETAIL TRADE TURNOVER UNDER THE INFLUENCE OF REAL HOUSEHOLD INCOME USING A LOGARITHMIC FUNCTION	53
Gaybullayev Sarvar Uktam ugli	
MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING MAZMUN-MOHİYATI VA NAZARIY ASOSLARI	59
Mizamova Umida Jamoliddin qizi	
SPORT TAKOMILLASHUVI BOSQICHIDAGI FUTBOLCHILARNING MUSOBAQA FAOLIYATIDA INNOVATSION VOSITALARNING O'RNI	64
Mamatraimov Anvar Chorshanbiyavich	
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA CHET TILINI VIZUAL MATERIALLAR VOSITASIDA O'RGATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	72
Olimova Shahlo Bahodir qizi	
Inomova Mahliyo Yusuf qizi	
TIJORAT BANKLARIDA ICHKI VA TASHQI AUDITNING NAZARIY ASOSLARI	76
Toshimov Azizbek Hakimovich	
Quvondiqov Shohboz Normamat o'g'li	
XUSUSIYLASHTIRISH JARAYONLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	81
Musurmonqulov Muhammad Ural o'g'li	
TEMIR YO'L ISHLAB CHIQRISH KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY MEXANIZMI	86
Baymatov Atxam Axmadaliyevich	

MENEJMENT NAZARIYASINING SHAKLLANISHI VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDAGI ROLI.....	92
Saidova Xilolaxon Rashidjon qizi	
OPPORTUNITIES FOR USING MARKETING STRATEGIES TO ENSURE THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF HOTEL ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	97
Sardor Kuvandikov	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ СОЦИАЛЬНЫХ ПРОГРАММ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ	106
Абдуллаева Зульфия Иззатовна	
NAMANGAN VILOYATINING HUDUDIYIQTISODIY TUZILMASI VA SHAHARLAR TIZIMINING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI.....	113
Ahmadjanov Ilyosbek Ilhomjon o'g'li	
JISMONIY SHAXSLAR DAROMADLARINI SOLIQQA TORTISH MEKANIZMI VA XALQARO TAJRIBALAR QIYOSIY TAHLILI	117
G'afforov Kamronbek	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJNING SINGULYAR VA BARQARORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	123
Bobojonova Zarnigor Shokirovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY JARAYONLARNI BAHOLASHDA DSGE MODELINING QASHQADARYO SHAROITIGA MOSLASHTIRILGAN TAHLILYI KOMPONENTLARI.....	132
Muxitdinov Xudayar Suyunovich	
Quvatova Gulzoda Faxriddin qizi	
O'ZBEKISTONDA TIBBIY TURIZM VA TIBBIY XIZMATLAR TIZIMINING MAZMUNI	137
Ergasheva Iroda Ibrohim qizi	
FOYDA SOLIG'INING BANKLAR MOLIYAVIY HOLATIGA TA'SIRINI BAHOLASH	141
Maxmudov Omon To'xtayevich	
RAQAMLI INFRATUZILMA TUSHUNCHASI, TARKIBI VA IQTISODIY MAZMUNI.....	147
Pardayev Orifjon Charshamiyevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	152
Omonova Zarina Xudoymurodovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI (Shartli "suv ta'minot servis" AJ misolida).....	160
Doniyorova M.	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK KORXONALARI RIVOJLANISHINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH.....	164
Komilova Shaxnoza Komiljon qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XODIMNING QIYMAT YARATISH DARAJASINI BAHOLASHNING INTEGRALLASHGAN MODEL (EVC1)	169
Xaydarova Malika Shokirjon qizi	
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА УЗБЕКИСТАНА И МЕХАНИЗМ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ	174
Нодира Илхамовна Саидахмедова	
Жамолiddин Ярашевич Нуриллаев	
THE RELATIONSHIP BETWEEN FRUGALITY AND INNOVATION: A THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PERSPECTIVES.....	181
Allaberganov Zakir Gaibovich	
Alimova Guzal Abdulkhakimovna	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA TARMOQLARARO INTEGRATSIYANING INSTITUTSIONAL MODEL.....	188
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	

AHOLINI IJTIMOYIY HIMOYALASH TIZIMINI BOSHQARISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	196
Xamroyev Anvar Ashurovich	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI QAYTI ISHLAYDIGAN BIZNES SUBYEKTLARIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH	202
Ismaylov Kuvatbay Sarsenbayevich	
IQTISODIYOT TARMOQLARINI QO'LLAB-QUVVATLASHDA FISKAL INSTRUMENTLARNING NAZARIY-IQTISODIY ASOSLARI	206
Mardonov Kamoliddin Karamiddinovich	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI VA ULARNI BOSHQARISH	212
Hamroyeva Feruza Azizjon qizi	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA TARMOQLARARO INTEGRATSIYANING INSTITUTIONAL MODELINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	217
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING IQTISODIY MAZMUNI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	226
Sirojev Nurbek G'ulomiddin o'g'li	
EKOLOGIK GLOBALLASHUV SHAROITIDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI TAKOMILLASHTIRISH ZARURATI.....	231
Nurmatov Samandar G'ayratovich	
TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR (FDI)NING ROLI VA UNI RAG'BATLANTIRISH OMILLARI	238
Bau Long	
ПРОМЫШЛЕННЫЙ КОМПЛЕКС РЕГИОНА КАК ОБЪЕКТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	244
Axrarova Shodiyxon Ja'farxon kizi	
PUL OQIMLARI AUDITINI TAKOMILLASHTIRISHNING KOMPLEKS USLUBIYATI	247
Djurayev Davlat Djonibekovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY AMALIYOTDAGI HOLATI TAHLILI	250
Raxmanova Laylo Baxodirovna	
SOLIQ QARZDORLIGINI HISOBLASH VA UNDIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI IQTISODIY SUBYEKTLAR MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH	256
Payziyev Hamid Orziqulovich	
PUL-KREDIT SIYOSATI INSTRUMENTLARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	260
A.A. Ismailov	
O'ZBEKISTONDA ELEKTRON TO'LOV TIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA ULARNING ISTE'MOLCHILAR XULQ-ATVORIGA TA'SIRI	266
Elmurodov Shohzod Shavkatovich	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATI — MILLIY IQTISODIYOTNI TARTIBGA SOLISHNING ASOSIY INSTRUMENTI SIFATIDA.....	272
A.A. Ismailov	
ETNOGRAFIK RESURSLARDAN FOYDALANISHNING STRATEGIK BOSHQARUV TAMOYILLARI ASOSIDA TURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISH	278
Axmedov Ikrom Akramovich	
O'ZBEKISTON TASHKILOTLARIDA UCHRAYDIGAN BOSHQARUV MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI	285
Abiyev Jahongir Ne'matovich	
XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION FAOLIYATNING NAZARIY MODEL VA ILMIY YONDASHUVLARI.....	290
Abikayumov Bekzod Turdiniyozovich	

O'ZBEKISTONDA KIMYO SANOATI KORXONALARINING RAQAMLI SALOHİYATINI BAHOLASH: RSI INDEKSI ASOSIDA ILMIY TAHLIL	294
Odinayev Nuriddin Ramozon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY QIMMATLI QOG'OZLARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	300
Hakimov Ikrom Izzatillo o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I BO'YICHA STRATEGIK ISLOHOTLARNING AHAMIYATI	305
Amanov Akram Mirzayevich	
FOND BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI INVESTITSION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	310
Vasiyev Alisher Samiyevich	
O'ZBEKISTONDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISH JARAYONINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING INSTITUTSIONAL ASOSLARI TAHLILI	316
Atakulov Askad Raimkulovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 KONSEPSIYASINI JORIY ETISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	322
Ashurov Furkatjon Shuxratovich	
ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ «ЗЕЛЕННЫХ» ТЕХНОЛОГИЙ В ЖИЛИЩНОМ СЕКТОРЕ УЗБЕКИСТАНА	326
Tojievа Dильфуза Бобомуратовна	
SAVDO KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOYIY TARMOQLAR MARKETINGIDAN FOYDALANISH YO'LLARI	334
Baltabayev Hurrambek To'liqinovich	
METAVERS TURIZMI: VIRTUAL DUNYODAGI SAYOHATNING IQTISODIY, HUQUQIY VA IJTIMOYIY NATIJALARI	341
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
Eshimova Sevinch Baxtiyor qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOTIDA SANOAT TARMOG'INING ROLINI STATISTIK O'RGANISH	354
To'rayeva Zilola Turg'unovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA BANKLAR: BIZNES TAHLILI VA STRATEGIK USTUNLIK MEXANIZMLARI	361
Shanasirova Nodira Abdullayevna	
Ibragimova Iroda Rashid qizi	
To'lovov Erkinjon To'liqin o'g'li	
QQS, FOYDA VA DAROMAD SOLIG'I STAVKALARINING BARQARORLIGI	367
Aripova Aziza Alisherovna	
YER VA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	372
Xudoyberdiyev Diyorbek Norqobil o'g'li	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI SIRKULAR IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING INTEGRASION MODEL VA BAHOLASH INDIKATORLARI	378
Yuldashev Shuxrat Ganiyevich	
O'ZBEKISTON KICHIK VA O'RTA KORXONALARI ORASIDA EKO-MARKETING TO'SIQLARI	383
Gulsara Ostonaqulova	
Erkinova Shoxista Bekzod qizi	
YAXSHI KORPORATIV BOSHQARUVNING NAZARIY ASOSLARI	394
Urinov Bobur Nasilloevich	
O'ZBEKISTONDA TUROPERATORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA XORIY TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH YO'LLARI	399
Qutlimurotov Fayzullo Sa'dulayevich	

VILOYAT SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI EMPIRIK MODELLAR ASOSIDA TAHLIL QILISH VA PROGNOZLASH (Qashqadaryo viloyati misolida).....	406
Avazova Nafisa Namazovna	
O'ZBEKISTONDA SERVIS IQTISODIYOTI: XIZMAT KO'RSATISH SIFATINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA TENDENSIYALARI	410
Sattarova Nargiz Toxirovna	
HUDUDIY RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA GASTRONOMIK TURIZMNING AHAMIYATI.....	414
Nurullayeva Malika Samadjon qizi	
ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ КАК МАРКЕТИНГОВАЯ СТРАТЕГИЯ ПРОДВИЖЕНИЯ ТУРИСТСКИХ ДЕСТИНАЦИЙ (НА ПРИМЕРЕ «ЗАГАРА-НОН»).....	420
Сапарбаева Мавлюда Толыбаевна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIYASINI SAMARALI TASHKIL ETISH VA INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH.....	427
Kurashev Sobir Saidmurod o'g'li	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIYASINI SAMARALI TASHKIL ETISH VA INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH

Kurashev Sobir Saidmurod o'g'li
O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi
tayanch-doktorant
E-mail: kurashevsobir3@gmail.com
ORCID:0009-0006-4059-4992

Annotatsiya. Mazkur maqolada aksiyadorlik jamiyatlari moliyasini samarali tashkil etish va ularning investitsion jozibadorligini oshirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqotda aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, ustav kapitali, sof foyda, aksiyalar emissiyasi, obligatsiyalar chiqarish va jalb qilingan investitsiyalar kabi moliyalashtirish manbalaridan samarali foydalanish yo'nalishlari yoritilgan. Shuningdek, korporativ boshqaruv, moliyaviy shaffoflik, dividend siyosati, ESG tamoyillari va raqamli transformatsiyaning investorlar ishonchini oshirishdagi ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: aksiyadorlik jamiyati, korporativ moliya, investitsion jozibadorlik, korporativ boshqaruv, dividend siyosati, moliyaviy shaffoflik, kapital bozori, ESG.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы эффективной организации финансов акционерных обществ и повышения их инвестиционной привлекательности. В исследовании раскрыты направления обеспечения финансовой устойчивости акционерных обществ, а также эффективного использования источников финансирования, таких как уставный капитал, чистая прибыль, эмиссия акций, выпуск облигаций и привлеченные инвестиции. Особое внимание уделено роли корпоративного управления, финансовой прозрачности, дивидендной политики, принципов ESG и цифровой трансформации в укреплении доверия инвесторов.

Ключевые слова: акционерное общество, корпоративные финансы, инвестиционная привлекательность, корпоративное управление, дивидендная политика, финансовая прозрачность, рынок капитала, ESG.

Abstract. This article examines the effective organization of joint-stock companies' finance and the improvement of their investment attractiveness. The study analyzes the main sources of financing, including authorized capital, net profit, additional share issuance, bond issuance, bank loans and attracted investments. The article also highlights the importance of corporate governance, financial transparency, dividend policy, ESG principles and digital transformation in strengthening investor confidence and ensuring the long-term financial stability of joint-stock companies.

Keywords: joint-stock company, corporate finance, investment attractiveness, corporate governance, dividend policy, financial transparency, capital market, ESG.

KIRISH

Bugungi kunda aksiyadorlik jamiyatlari milliy iqtisodiyotda yirik investitsiya loyihalarini amalga oshirish, kapital bozorini rivojlantirish va xususiy investitsiyalarni jalb etishda muhim o'rin egallaydi. Aksiyadorlik jamiyatlarining moliyasi samarali tashkil etilishi ularning moliyaviy barqarorligi, raqobatbardoshligi va uzoq muddatli rivojlanish imkoniyatlarini belgilab beradi.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda investitsiya muhitini yaxshilash, aksiyadorlar huquqlarini himoya qilish, korporativ boshqaruvni takomillashtirish va kapital bozorini rivojlantirishga qaratilgan keng ko'lami islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayonda aksiyadorlik jamiyatlarining ustav kapitalini samarali shakllantirish, dividend siyosatini oqilona yuritish, moliyaviy hisobotlarning shaffofligini ta'minlash hamda investorlarga ishonchli axborot taqdim etish alohida ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada aksiyadorlik jamiyatlari moliyasini samarali tashkil etishning asosiy yo'nalishlari, moliyalashtirish manbalari hamda investitsion jozibadorlikni oshirishga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, korporativ boshqaruv, moliyaviy shaffoflik, dividend siyosati, ESG tamoyillari va raqamli transformatsiya jarayonlarining aksiyadorlik jamiyatlari investitsion salohiyatiga ta'siri yoritiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Aksiyadorlik jamiyatlari moliyasini samarali tashkil etish va ularning investitsion jozibadorligini oshirish masalalari iqtisodiy adabiyotlarda korporativ boshqaruv, moliyaviy barqarorlik va investorlar manfaatlarini himoya qilish bilan uzviy bog'liq holda o'rganiladi. Mazkur yo'nalishdagi tadqiqotlarda aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy resurslarni samarali boshqarish, kapital tuzilmasini optimallashtirish hamda korporativ shaffoflikni ta'minlash investitsion faollikni oshiruvchi asosiy omillar sifatida baholanadi.

O'zbekiston Respublikasining 06.05.2014-yildagi "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqidagi O'RQ-370-sonli Qonunida[1] aksiyadorlik jamiyatlarini tashkil etish, ustav kapitalini shakllantirish, aksiyalarni joylashtirish va aksiyadorlar manfaatlarini himoya qilishning huquqiy asoslari belgilangan. Ushbu normalar aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatida moliyaviy boshqaruv sifatini oshirish va investorlar uchun qulay institutsional muhit yaratishga xizmat qiladi. Zamonaviy ilmiy yondashuvlarda esa investitsion jozibadorlikni oshirish korporativ boshqaruv standartlarini joriy etish, moliyaviy hisobotlarning ochiqligi hamda kapitaldan foydalanish samaradorligini kuchaytirish bilan izohlanadi.

O'zbekiston Respublikasining 25.12.2019-yildagi "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi O'RQ-598-sonli Qonunida[2] investitsiyalar foyda olish maqsadida tadbirkorlik va boshqa faoliyat obyektlariga kiritiladigan moddiy hamda nomoddiy boyliklar sifatida talqin etiladi. Qonunda aksiyalar, obligatsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlarga kiritiladigan mablag'lar moliyaviy investitsiyalar tarkibiga kiritilishi belgilangan. Bu esa aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishda kapital bozori instrumentlaridan samarali foydalanish muhimligini ko'rsatadi. Shuningdek, investorlarning huquqlari, daromadlarni erkin tasarruf etish, reinvestitsiya qilish va mablag'larni himoya qilish kafolatlari aksiyadorlik jamiyatlariga investitsiya jalb etish uchun zarur institutsional asosni shakllantiradi.

Aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatida ESG (Environmental, Social and Governance) tamoyillarini joriy etish, moliyaviy shaffoflikni ta'minlash va korporativ boshqaruv sifatini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 30.01.2025-yildagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va "yashil iqtisodiyot" yilida amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risidagi PF-16-sonli Farmoni[3] doirasida yirik korxonalarda ESG standartlarini joriy etish va korporativ hisobotlarni rivojlantirish bo'yicha vazifalar belgilangan. Bu esa aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash va uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Normativ-huquqiy hujjatlarda investitsion jozibadorlikni oshirish investorlar huquqlarini himoya qilish, biznes muhitini liberallashtirish hamda korporativ boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish bilan bog'liq holda yoritilgan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 01.08.2018-yildagi "O'zbekiston Respublikasida investitsiya muhitini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5495-sonli Farmonida[4] investitsiya muhitini yaxshilash, investorlar manfaatlarini kafolatlash va aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatiga investitsiyalarni keng jalb etishga qaratilgan chora-tadbirlar belgilangan. Shu jihatdan, aksiyadorlik jamiyatlari moliyasini samarali tashkil etish investitsion faollikni oshirish va korxonalarining uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi Plenumining 27.11.2015-yildagi "Aksiyadorlik va boshqa xo'jalik jamiyatlari tomonidan ular haqidagi axborotni oshkor qilishning belgilangan tartibi buzilgan holda amalga oshirilgan (qabul qilingan) bitimlarni (qarorlarni) haqiqiy emas deb topishning ayrim masalalari to'g'risida"gi 290-sonli qarorida[5] aksiyadorlik jamiyatlari tomonidan axborotni oshkor qilish tartibiga rioya etish, yillik moliyaviy hisobotlarni auditorlik xulosasi bilan e'lon qilish, dividendlar miqdori, umumiy yig'ilish xabarlar va muhim korporativ qarorlar bo'yicha investorlarni xabardor qilish masalalari alohida ko'rsatib o'tilgan. Bu talablar aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy shaffoflikni kuchaytirib, investorlar ishonchini mustahkamlash hamda jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Sativaldiyeva N.A. [6] tadqiqotida aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini ta'minlashda korporativ boshqaruv sifati, axborotlarni ochiq va o'z vaqtida oshkor etish, risklarni boshqarish, dividend siyosatining barqarorligi hamda fond bozori likvidligi muhim omillar sifatida ko'rsatilgan.

Po'latov Xudoyberdi Uktamovich va Toyirova Marjonaning "Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishda dividend siyosatini samarali tashkil etish masalalari"[7] nomli tadqiqotida aksiyadorlik jamiyatlarida dividend siyosatini samarali tashkil etish investitsion jozibadorlikni oshirishning muhim omili sifatida tahlil qilingan.

F.I. Choriyevning “Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish yo’llari”[8] nomli tadqiqotida aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini ta’minlash yo’nalishlari “O’zbekneftgaz” AJ misolida tahlil qilingan. Muallif investitsion jozibadorlikni korxonaning moliyaviy-iqtisodiy holati, kapital bozori orqali mablag’ jalb qilish imkoniyati, aksiyalar qiymati, rentabellik ko’rsatkichlari va korporativ boshqaruv sifati bilan bog’liq holda izohlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ilmiy abstraksiya, tahlil va sintez, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv hamda umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar, korporativ moliya va investitsiyalar sohasiga oid ilmiy adabiyotlar hamda mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari o’rganildi. Shuningdek, aksiyadorlik jamiyatlari moliyasini shakllantirish manbalari va investitsion jozibadorlikni oshirish mexanizmlari tahlil qilinib, tegishli ilmiy xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligi ko’p jihatdan ularning faoliyati qanday huquqiy va institutsional asoslarda tashkil etilganiga bog’liq. Xususan, ustav kapitalining shakllanish tartibi, aksiyadorlar huquqlarining himoyalanganlik darajasi, dividend siyosatining shaffofligi, korporativ boshqaruv mexanizmlarining samaradorligi hamda axborot oshkoraligi investorlarning investitsiya kiritish bo’yicha qarorlariga bevosita ta’sir ko’rsatadi. Shu sababli aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatini tartibga soluvchi asosiy normalarning investitsion jozibadorlikka ta’sirini tizimli ravishda tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi (1-jadval).

1-jadval

Aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatini tartibga soluvchi asosiy normalarning investitsion jozibadorlikka ta’siri

№	Yo’nalish	Asosiy mazmuni	Kutilayotgan natija
1	Ustav kapitali	Kapital aksiyalar orqali shakllantiriladi	Moliyaviy barqarorlik ta’minlanadi
2	Aksiyadorlar huquqlari	Dividend olish va boshqaruvda ishtirok etish huquqi kafolatlanadi	Investorlar ishonchi ortadi
3	Aksiyalar emissiyasi	Qo’shimcha aksiyalar chiqarish imkoniyati mavjud	Investitsiyalar hajmi oshadi
4	Dividend siyosati	Foydani aksiyadorlar o’rtasida taqsimlash tartibi belgilanadi	Aksiyalar jozibadorligi kuchayadi
5	Korporativ boshqaruv	Kuzatuv kengashi va ijroiya organlari faoliyati tartibga solinadi	Boshqaruv samaradorligi oshadi
6	Axborot oshkoraligi	Aksiyadorlarga zarur ma’lumotlar taqdim etiladi	Investitsion risklar kamayadi

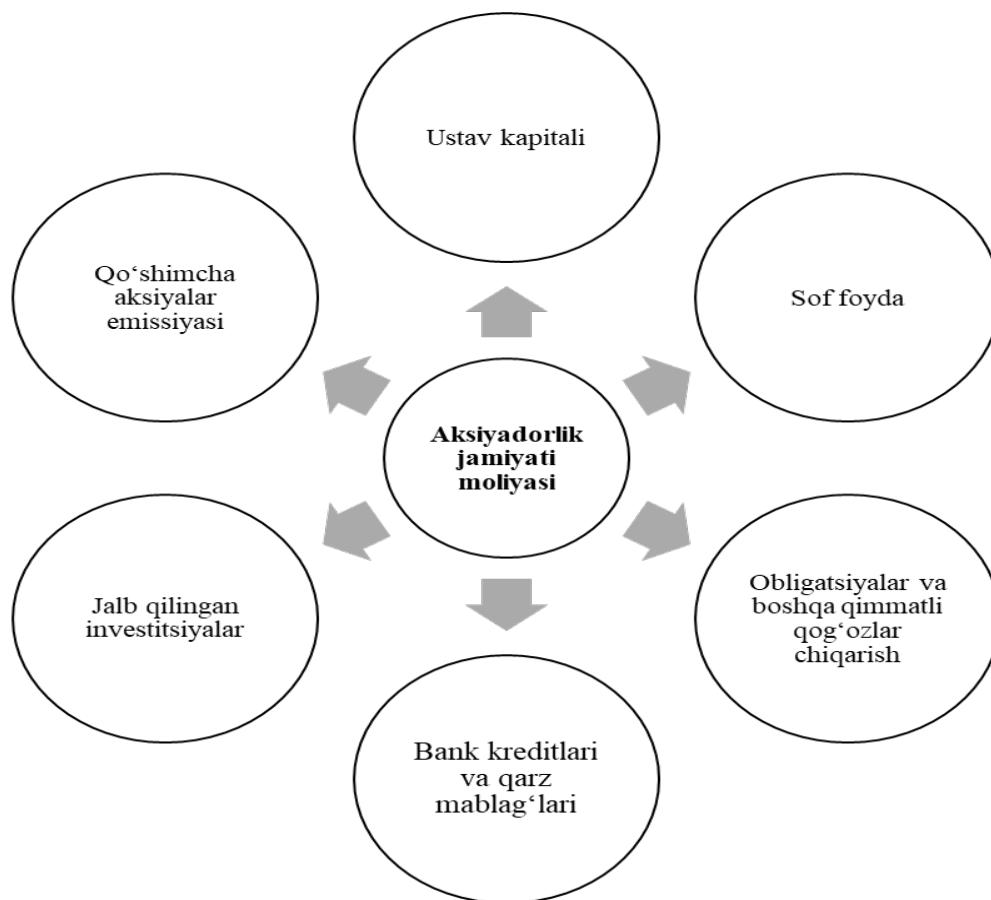
Manba: O’zbekiston Respublikasining “Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to’g’risida”gi O’RQ–370-son Qonuni asosida muallif tomonidan tuzildi.

1-jadval ma’lumotlari shuni ko’rsatadiki, aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligi birgina moliyaviy natijalar bilan emas, balki ularning faoliyatini tartibga soluvchi huquqiy va korporativ mexanizmlar bilan ham belgilanadi. Xususan, ustav kapitalining aksiyalar orqali shakllantirilishi korxonaning moliyaviy barqarorligini ta’minlasa, aksiyadorlar huquqlarining qonuniy kafolatlanishi investorlar ishonchini mustahkamlaydi. Shuningdek, qo’shimcha aksiyalar emissiyasi orqali investitsiya resurslarini jalb qilish imkoniyatlari kengayadi va korxonaning rivojlanish salohiyati ortadi.

Jadvaldan ko’rinadiki, dividend siyosatining aniq belgilanishi aksiyalar jozibadorligini oshiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, korporativ boshqaruv tizimining samarali tashkil etilishi boshqaruv qarorlarining sifatini yaxshilab, korxonaning faoliyatini natijadorligini oshiradi. Axborot oshkoraligining ta’minlanishi esa investorlar uchun mavjud risklarni kamaytirib, moliyaviy hisobotlarga bo’lgan ishonchni kuchaytiradi. Natijada mazkur omillarning o’zaro uyg’unligi aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish va kapital bozorida raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatining moliyaviy asosi turli manbalar hisobidan shakllanadi. Ushbu manbalar jamiyatning joriy faoliyatini moliyalashtirish, investitsiya loyihalarini amalga oshirish hamda uzoq muddatli rivojlanishini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, ustav kapitali, sof foyda, qo’shimcha aksiyalar emissiyasi, obligatsiyalar chiqarish, bank kreditlari va jalb qilingan investitsiyalar aksiyadorlik jamiyatlari

moliyasining asosiy tarkibiy qismlari hisoblanadi. Mazkur manbalardan samarali foydalanish korxonaning moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, investitsion salohiyatini oshirish va bozor qiymatini ko'paytirishga xizmat qiladi (1-rasm).

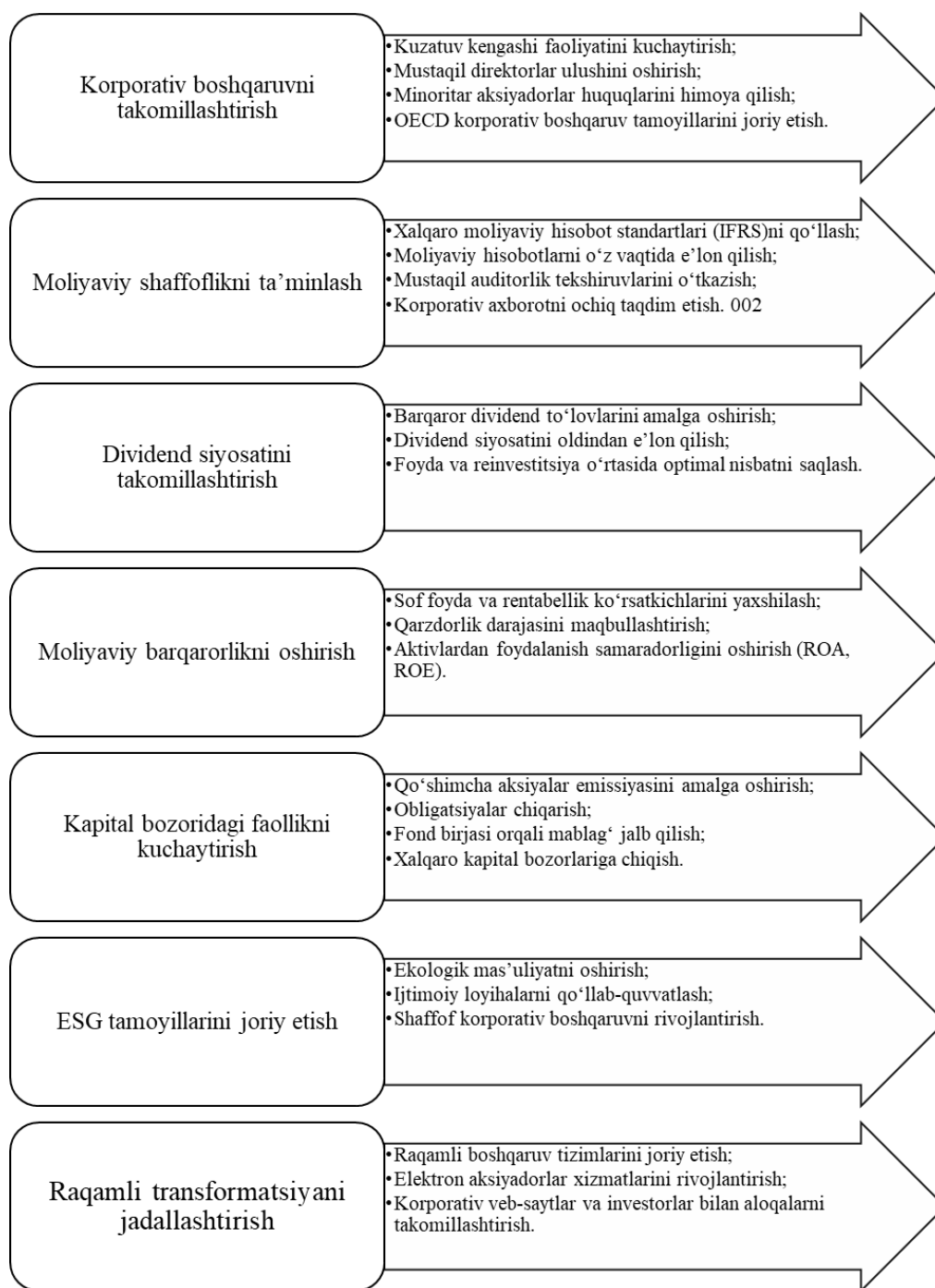
1-rasm. Aksiyadorlik jamiyatlari moliyasini shakllantirishning asosiy manbalari¹

1-rasm ma'lumotlaridan ko'rinadiki, aksiyadorlik jamiyati moliyasi bir nechta manbalar hisobidan shakllanib, ular korxonaning moliyaviy barqarorligi va investitsion faoliyatini ta'minlashda o'zaro bog'liq holda ishtirok etadi. Ustav kapitali jamiyat faoliyatining boshlang'ich moliyaviy asosi hisoblanib, aksiyadorlarning mablag'lari hisobidan shakllanadi. Sof foyda esa korxonaning rivojlanishining ichki moliyaviy manbai bo'lib, uni qayta investitsiya qilish orqali ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish hajmlarini kengaytirish imkonini beradi.

Shuningdek, qo'shimcha aksiyalar emissiyasi va obligatsiyalar chiqarish orqali jamiyat kapital bozorida qo'shimcha mablag'larni jalb qilishi mumkin. Bank kreditlari va qarz mablag'lari qisqa hamda uzoq muddatli moliyaviy ehtiyojlarni qoplashga xizmat qilsa, mahalliy va xorijiy investitsiyalar korxonaning investitsion salohiyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli aksiyadorlik jamiyatlarida moliyalashtirish manbalarining oqilona diversifikatsiya qilinishi moliyaviy risklarni kamaytirish, kapitaldan foydalanish samaradorligini oshirish va investitsion jozibadorlikni kuchaytirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish bugungi kunda korporativ boshqaruv samaradorligini ta'minlash, investorlar ishonchini mustahkamlash va kapital bozorida raqobatbardoshlikni kuchaytirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Bunda korporativ boshqaruvni takomillashtirish, moliyaviy shaffoflikni ta'minlash, dividend siyosatini samarali tashkil etish, moliyaviy barqarorlikni oshirish hamda kapital bozorida faollikni kengaytirish alohida ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda ESG tamoyillarini joriy etish va raqamli transformatsiya jarayonlarini jadallashtirish ham investorlar uchun qo'shimcha ishonch omili sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu jihatdan aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishning asosiy yo'nalishlarini tizimli ravishda ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir (2-rasm).

1 Manba: O'zbekiston Respublikasining "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi O'RBQ-370-son Qonuni, O'zbekiston Respublikasining "Qimmatli qog'ozlar bozori to'g'risida"gi Qonuni hamda S.E. Elmirzayevning "Korporativ moliya" o'quv qo'llanmasi asosida muallif tomonidan tuzildi.

2-rasm. Aksiyadorlik jamiyatlari investitsion jozibadorligini oshirish mexanizmlari²

2-rasmda aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari keltirilgan bo'lib, ular o'zaro bog'liq holda korxonaning moliyaviy barqarorligi va investorlar ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi. Xususan, korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish va minoritar aksiyadorlar huquqlarini himoya qilish boshqaruvning shaffofligini oshirsa, xalqaro moliyaviy hisobot standartlarini qo'llash hamda auditorlik nazoratini kuchaytirish korxonaning faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarning ishonchligini ta'minlaydi.

Shuningdek, barqaror dividend siyosatini yuritish aksiyalarning investitsion jozibadorligini oshiradi va investorlar uchun qo'shimcha rag'bat yaratadi. Moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlarining yaxshilanishi, xususan rentabellik darajasining ortishi va qarzdorlik yukining maqbullashuvi korxonaning investitsion salohiyatini

² Manba: OECD Korporativ boshqaruv tamoyillari, ESG standartlari, IFRS talablari va O'zbekiston Respublikasining aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

mustahkamlaydi. Bundan tashqari, kapital bozoridagi faollikni kuchaytirish, ESG tamoyillarini joriy etish hamda raqamli transformatsiyani jadallashtirish xalqaro investorlar talablariga mos keluvchi zamonaviy korporativ muhitni shakllantiradi. Natijada ushbu yo'nalishlarning kompleks ravishda amalga oshirilishi aksiyadorlik jamiyatlarining bozor qiymatini oshirish, investitsiyalar oqimini ko'paytirish va uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, aksiyadorlik jamiyatlari moliyasini samarali tashkil etish va investitsion jozibadorligini oshirish korxonalarining barqaror rivojlanishi hamda kapital bozoridagi raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatining hukuqiy asoslari, moliyalashtirish manbalari hamda investitsion jozibadorlikka ta'sir etuvchi omillar tahlil qilindi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ustav kapitalini samarali boshqarish, aksiyadorlar huquqlarini himoya qilish, moliyaviy shaffoflikni ta'minlash va dividend siyosatini oqilona tashkil etish investorlar ishonchini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, qo'shimcha aksiyalar emissiyasi, obligatsiyalar chiqarish va investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlaridan samarali foydalanish aksiyadorlik jamiyatlarining moliyaviy salohiyatini mustahkamlaydi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvning xalqaro standartlarini keng joriy etish;
- moliyaviy hisobotlarni IFRS talablari asosida tayyorlash va axborot oshkorligini kuchaytirish;
- barqaror va prognoz qilinadigan dividend siyosatini shakllantirish;
- fond bozori instrumentlari orqali uzoq muddatli investitsiyalarni jalb etish imkoniyatlarini kengaytirish;
- ESG tamoyillari va raqamli boshqaruv tizimlarini bosqichma-bosqich joriy etish.

Mazkur takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash hamda ularning uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 06.05.2014-yildagi "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqidagi O'RQ-370-sonli Qonuni <https://lex.uz/docs/-2382409>
2. O'zbekiston Respublikasining 25.12.2019-yildagi "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi O'RQ-598-sonli Qonuni <https://lex.uz/uz/docs/-4664142>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 30.01.2025-yildagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va "yashil iqtisodiyot" yilida amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risidagi PF-16-sonli Farmoni <https://lex.uz/uz/docs/-7369703>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 01.08.2018-yildagi "O'zbekiston Respublikasida investitsiya muhitini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5495-sonli Farmoni <https://lex.uz/ru/docs/-3845273>
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning to'rtinchi Toshkent xalqaro investitsiya forumidagi nutqi, 10.06.2025. <https://president.uz/oz/lists/view/8203>
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi Plenumining 27.11.2015-yildagi "Aksiyadorlik va boshqa xo'jalik jamiyatlari tomonidan ular haqidagi axborotni oshkor qilishning belgilangan tartibi buzilgan holda amalga oshirilgan (qabul qilingan) bitimlarni (qarorlarni) haqiqiy emas deb topishning ayrim masalalari to'g'risida"gi 290-sonli qarori <https://lex.uz/docs/-6920001>
5. Sativaldiyeva, N. (2026). AKSIYADORLIK JAMIYATLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI. *MOLIYA VA BANK ISHI*, 12(1), 159–163. Retrieved from <https://journal.bfa.uz/index.php/bfaj/article/view/491>
6. Po'latov X.U., Toyirova M. Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishda dividend siyosatini samarali tashkil etish masalalari // Journal of Marketing, Business and Management. – 2024. – Vol. 3, Issue 1. – B. 1–6.
7. Choriyev F.I. Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari // Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. – 2024. – №9. – B. 87–92.
8. Otaboev Akhmed Makhsubek o'g'li, Juliana Juliana, Fazliddin Nasriddinov, "Factors affecting investment attractiveness in the global investment landscape", Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot 2024-yil, mart. № 3-son. 704-708 b.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>